

Onderwerp Tweede tussenrapportage financieel perspectief april 2013

Steller M. Koes

De leden van de raad van de gemeente Groningen
 te
 GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 76 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk BD13.3625747

Datum 11 APR 2013 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 31 januari 2013 hebben we u een eerste tussenrapportage over het financieel perspectief gestuurd (BD13.3460299). Hierin hebben we u geïnformeerd over diverse ontwikkelingen die zich na de begroting 2013 hebben voorgedaan. In deze tweede tussenrapportage geven we een actuele tussenstand van de grote knelpunten. Daarnaast geven we u in deze tussenrapportage een tussenstand van het actuele meerjarenbeeld.

Tussenrapportage grote knelpunten

In de eerste tussenrapportage telden de grote knelpunten op tot 42,2 miljoen euro. Het ging om de volgende onderdelen (alle bedragen in duizenden euro's):

Knelpunt	2012	2013
Herziene grondexploitaties 2012 - resultaat	4.000	
Herziene grondexploitaties 2012 - effect weerstandsvermogen	10.000	
TCN / SIG	1.900	
Lagere opbrengst stopzetten projecten		800
Lager resultaat 2012 (o.b.v. VGR 2012-III)	500	
Herziene grondexploitatie 2012 Meerstad	25.000	
Totaal per jaarschijf	41.400	800
Totaal	42.200	

In deze tweede tussenrapportage geven we:

- A. een overzicht van de grote, onontkoombare knelpunten (hierin zijn ook de genoemde knelpunten van de tussenrapportage van januari 2013 afzonderlijk zichtbaar gemaakt). Een toelichting bij deze knelpunten treft u aan in bijlage 1;
- B. een overzicht van de afweegbare knelpunten. Een toelichting bij deze knelpunten treft u ook aan in bijlage 1;
- C. een actueel meerjarenbeeld.

De indeling in onontkoombare en afweegbare knelpunten, die we in deze brief hanteren, is nog niet definitief. In onze vergadering van mei bepalen we de uiteindelijke opgave. Hierover informeren we u in de voorjaarsbrief.

Daarnaast merken we op dat deze tweede tussenrapportage nog geen volledig overzicht van alle knelpunten geeft. We informeren u nu over de grote knelpunten. We zijn nog bezig met de inventarisatie en beoordeling van alle overige knelpunten. Over de uitkomsten hiervan informeren we u ook in de voorjaarsbrief, tegelijk met het geactualiseerde meerjarenbeeld.

A. Grote onontkoombare knelpunten

In het onderstaand overzicht staan alle ontwikkelingen die onontkoombaar zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in de knelpunten die al zijn opgenomen in de tussenrapportage van januari 2013 en de overige onontkoombare knelpunten. In bijlage 1 lichten we de ontwikkelingen toe.

Grote onontkoombare knelpunten	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Actualisatie ontwikkelingen eerste tussenrapportage januari 2013</i>	**					
1 Herziane grondexploitaties 2012 - resultaat	-4.000					
2 Herziane grondexploitaties 2012 - effect weerstandsvermogen	-8.400					
3 TCN / SIG	-2.000					
4 Lagere opbrengst stopzetten projecten		-800				
5 Lager resultaat 2012	-500					
6 Herziane grondexploitatie 2012 Meerstad	-25.000					
totaal actualisatie ontwikkelingen	-39.900	-800	0	0	0	0
<i>Inventarisatie overige grote onontkoombare knelpunten</i>						
7 Aanpassing risico wet BUIG	-2.520					
8 Tekort meerjarenbeeld dubbel meegenomen in berekening wsv naar 0,8	1.188					
9 Voorziening pensioenen wethouders	-1.450					
10 Actualisatie weerstandsvermogen rekening 2012	pm					
11 Wwaardering gronden (Suiker unie)		-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
12 Friciekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw			-11.596	-5.864	-2.324	-216
13 Tekort iederz na maatregelen (re) visie zicht op werk *			-400	-5.585	-5.070	-4.455
14 Tekort wet BUIG			-5.500	0	0	0
15 Nominale compensatie (wordt onderdeel meerjarenbeeld)		-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
16 Rijksbezuinigingen			-2.700	-2.700	-2.700	-2.700
17 Tekort bedrijfsvoering RO/EZ		-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
18 Dienstverbanden ex- banenpoolers		-795	-568	-568	-568	
Totaal inventarisatie overige knelpunten	-2.782	-7.395	-27.364	-21.317	-17.262	-13.971
Totaal onontkoombare knelpunten	-42.682	-8.195	-27.364	-21.317	-17.262	-13.971

(Bedragen in duizenden euro's)

**De knelpunten in 2012 worden zichtbaar bij de rekening 2012. Deze knelpunten leiden in 2013 tot een benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen om op een ratio van 0,8 uit te komen. In de volgende tussenrapportages (na afronding van de rekening 2012) zullen deze knelpunten niet meer afzonderlijk terugkomen, maar worden ze betrokken bij de benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen.

De ontwikkelingen die we in de eerste tussenrapportage hebben genoemd zijn in grote lijnen gelijk gebleven. Alleen het effect op het weerstandsvermogen van de herziening van de grondexploitaties in 2012 is substantieel gewijzigd. Deze is verlaagd van 10 miljoen euro naar 8,4 miljoen euro. In totaal zijn de ontwikkelingen daardoor verlaagd naar 40,7 miljoen euro.

Daarnaast hebben we ook overige grote knelpunten geïnventariseerd. De onontkoombare knelpunten die hieruit naar voren zijn gekomen, zijn opgenomen in de bovenstaande tabel onder de nummers 7 tot en met 18. Over de periode 2012-2014 gaat het om 37,5 miljoen euro.

In totaal komen de onontkoombare grote knelpunten in de periode 2012-2014 daarmee op 78,2 miljoen euro. Daar komt bij dat dit nog geen compleet beeld geeft van alle knelpunten. De inventarisatie van autonome ontwikkelingen voor het meerjarenbeeld en overige (kleinere) knelpunten ronden we af in april 2013. Dit kan nog leiden tot nieuwe onontkoombare knelpunten. Daarbij hebben we nog geen zicht op de consequenties van de van de drie decentralisaties voor de gemeente Groningen.

B. Afweegbare knelpunten

Naast de onontkoombare knelpunten, is ook sprake van afweegbare knelpunten. Bij deze knelpunten is het mogelijk keuzes te maken, zodat nadelige financiële effecten kunnen worden opgevangen. Het gaat bijvoorbeeld om activiteiten die stopgezet kunnen worden of om het niet starten van nieuwe activiteiten. In onderstaand overzicht zijn de afweegbare knelpunten opgenomen. In bijlage 1 worden de afweegbare knelpunten toegelicht.

Afweegbare knelpunten	2012	2013	2014	2015	2016	2017
19 Friciekosten bezuinigingen Sozawe oud		-550				
20 Bezuinigingspakket 2011-2014		-4.000	-6.900	-6.900	-6.900	-6.900
21 Vervangen Herewegspoorviaduct				-600	-600	-600
22 Incidenteel gedekte structurele activiteiten* (zie bijlage)				-22.259	-22.259	-22.259
23 Tekort ISV / woonschepenhaven			-4.500			
24 Weerstandsvermogen naar 1,0			-37.100			
Totaal afweegbare knelpunten	0	-4.550	-48.500	-29.759	-29.759	-29.759

Het totaal aan afweegbare knelpunten in de periode 2012-2014 is 53,1 miljoen euro. De belangrijkste hiervan is de aanvulling van het weerstandsvermogen naar 1,0 in 2014. Hiervoor verwachten we op dit moment 37,1 miljoen euro nodig te hebben.

C: Actueel meerjarenbeeld

Voor een volledig beeld van het financiële perspectief geven we u een actuele stand van zaken van het meerjarenbeeld. We actualiseren het meerjarenbeeld twee maal per jaar; bij de voorjaarsbrief en bij de begroting. Het meerjarenbeeld bij de voorjaarsbrief is nog niet definitief, maar we informeren u alvast over de actuele stand van zaken.

In het actuele meerjarenbeeld zijn de effecten van het regeerakkoord en de september- en decembercirculaire 2012 op het gemeentefonds verwerkt. Vergeleken met het meerjarenbeeld in de begroting 2013 ziet het er als volgt uit:

	2013	2014	2015	2016	2017
Meerjarenbeeld begroting 2013	0	1.100	15.800	17.500	13.200
Actueel meerjarenbeeld april 2013	1.600	4.200	8.700	5.300	3.200
Vershil	+1.600	+3.100	-7.100	-12.200	-10.000

In 2013 en 2014 is sprake van een voordeel ten opzichte van het meerjarenbeeld in de begroting 2013. Dit voordeel ontstaat vooral door voordelige aanpassingen van het accres en de grotere groei van Groningen in relatie tot de gemiddelde groei in Nederland.

Vanaf 2015 verslechtert het meerjarenbeeld fors ten opzichte van de begroting 2013. Dit ontstaat door het verwerken van de effecten van het regeerakkoord in het meerjarenbeeld. De belangrijkste oorzaken zijn het afromen van het budget voor onderwijshuisvesting vanaf 2015 (-3,6 miljoen euro) en de korting op het BTW compensatiefonds (-6,9 miljoen euro vanaf 2015).

In de begroting 2013 hebben we het effect van de Rijksbezuinigingen niet opgenomen in het meerjarenbeeld, maar afzonderlijk genoemd bij de knelpunten. Voor 2014 hebben we hiervoor 10 miljoen euro in het weerstandsvermogen gereserveerd.

Bij de Voorjaarsbrief geven we een uitgebreide toelichting op de ontwikkeling van het meerjarenbeeld. Het meerjarenbeeld wordt op een aantal punten nog verder geactualiseerd. Dit betreft onder andere rente-effecten en de autonome ontwikkelingen zoals de kosten als gevolg van de ontwikkeling van lonen en prijzen.

Samenvattend overzicht

In onderstaand overzicht zijn de onontkoombare knelpunten, de afweegbare knelpunten en de ruimte in het meerjarenbeeld onder elkaar gezet. Dit geeft inzicht in de totale financiële opgave in de komende jaren.

Financiële opgaven	2013	2014	2015	2016	2017
1. Grote onontkoombare knelpunten	-50.877	-27.364	-21.317	-17.262	-13.971
2. Afweegbare knelpunten	-4.550	-48.500	-29.759	-29.759	-29.759
3. Actueel Meerjarenbeeld	1.600	4.200	8.700	5.300	3.200
Totaal	-53.827	-71.664	-42.376	-41.721	-40.530

Bovenstaand overzicht laat zien dat vergaande maatregelen nodig zijn om een sluitende begroting te presenteren en het weerstandsvermogen op niveau te houden. Gelet op de grote opgave zijn we begin 2013 gestart met het in beeld brengen van de bezuinigingsmogelijkheden. Hiervoor brengen we alle afweegbare budgetten in beeld.

Begin mei bespreken we de uitwerking van de bezuinigingsmogelijkheden in ons college. We zullen u hierover in de voorjaarsbrief informeren.

Voor de volledigheid merken we op dat we nog bezig zijn met de afronding van de gemeenterekening over 2012 en nog midden in de voorbereiding van de begroting 2014 zitten. Dit betekent dat de genoemde cijfers in deze brief nog niet definitief zijn.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlage 1: Toelichting bij de knelpunten**A. Grote onontkoombare knelpunten****1) Herziene grondexploitaties 2012 - resultaat****2) Herziene grondexploitaties 2012 - effect weerstandsvermogen**

De herzieningen van de grondexploitaties in 2012 hebben geleid tot een negatief resultaat van 44 miljoen euro. Dat is 4 miljoen euro meer dan was verwacht bij het opstellen van de gemeenterekening 2011. Van deze 44 miljoen euro wordt 40 miljoen euro ten laste gebracht van de voorziening die in de gemeenterekening 2011 is getroffen. De overige 4 miljoen euro leidt tot een nadeel in 2012. Dit is in overeenstemming met de eerste tussenrapportage van 2013.

Bij de totstandkoming van de gemeenterekening 2012 is een nieuwe inschatting gemaakt van het risico bij grondexploitaties. Deze komt uit op 73 miljoen euro. In de begroting 2013 is dit risico ingeschat op 61,4 miljoen euro. Hierbij gingen we ervan uit dat het treffen van de voorziening van 40 miljoen euro in 2011 zou leiden tot een verlaging van het risico. In werkelijkheid is het risico iets toegenomen vooral door het risico parkeergarage Boterdiep en een vertragingsrisico bij Westpoort. Het effect van de toename van het risico van 11,6 miljoen euro op het weerstandsvermogen is 8,4 miljoen euro.

In de vorige tussenrapportage gingen we uit van een toename van het weerstandsvermogen van 10 miljoen euro.

3) TCN/SIG afboeking

Het negatieve resultaat vanwege het faillissement van TCN/SIG schatten we op dit moment in op 6,7 miljoen euro. Als gevolg van de afwikkeling van het faillissement kan dit nog iets oplopen. Bij de derde voortgangsrapportage 2012 hebben we bij de bepaling van het besteedbaar resultaat rekening gehouden met een nadeel van 4,7 miljoen euro. Er resteert in 2012 een extra nadeel van 2,0 miljoen euro.

In de vorige tussenrapportage hielden we rekening met een nadeel van 1,9 miljoen euro.

4) lagere opbrengst stopzetten projecten

De vrijval als gevolg van het stopzetten van projecten schatten we 0,8 miljoen lager in dan is meegenomen bij de begroting 2013. Dit is in overeenstemming met de eerste tussenrapportage van januari 2013.

5) Lager resultaat 2012

In de begroting 2013 is rekening gehouden met een voordelig resultaat over 2012 van 7,5 miljoen euro. In de derde voortgangsrapportage 2012 verwachtten we een besteedbaar resultaat van 3 miljoen euro. Dit is 4,5 miljoen euro minder dan de verwachting in de begroting 2013.

Het besteedbaar resultaat in de derde voortgangsrapportage is inclusief het nadeel van 4 miljoen euro bij de herziening van de grondexploitaties. Omdat we dit nadeel afzonderlijk presenteren, resteert er een lager resultaat in 2012 van 0,5 miljoen euro. Dit sluit aan bij de eerste tussenrapportage van januari 2013.

6) Herziene grondexploitatie Meerstad 2012

Vanwege de voortdurende economische crisis en de effecten hiervan op de woningmarkt, is in de actuele grondexploitatie de verkoop van woningen in de komende jaren verlaagd en de afzet van bedrijventerreinen met circa 10 jaar vertraagd. Dit leidt tot een verlies van 25 miljoen euro. Hiervoor is in de rekening 2012 een voorziening getroffen.

Ondanks de voorziening blijft het risico van Meerstad constant rond de 93 miljoen euro. Enerzijds wordt het risico lager door de getroffen voorziening. Anderzijds is het risico bij de afzet van bedrijventerreinen verhoogd. Op het benodigd weerstandsvermogen heeft de herziening dus nauwelijks effect. De genoemde effecten zijn niet gewijzigd ten opzichte van de eerste tussenrapportage van januari 2013.

7) Aanpassing risico wet BUIG

Het risico van de wet BUIG is geactualiseerd. Het effect op het weerstandsvermogen is 2,5 miljoen euro. Dit wordt meegenomen bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen in de gemeenterekening 2012.

8) Tekort meerjarenbeeld dubbel meegenomen

In de begroting 2013 is het tekort in het meerjarenbeeld 2013 van 1,2 miljoen euro per abuis twee keer meegenomen. Dit wordt nu gecorrigeerd. Dit heeft een positief effect van 1,2 miljoen euro.

9) Voorziening pensioenen wethouders

Op basis van uitspraken van het ministerie en de commissie BBV moeten we voor het volledige bedrag aan pensioenen van wethouders in 2012 een voorziening treffen. Hierdoor ontstaat een nadeel van 1,8 miljoen euro in 2012. Tot nu toe zijn we er vanuit gegaan dat we de pensioenen deels uit structurele middelen konden dekken. Het risico dat we hiervoor hebben opgenomen in de begroting 2013 kan vervallen. Dat heeft een positief effect op het benodigd weerstandsvermogen van 350 duizend euro positief. Per saldo leidt dit tot een knelpunt van 1,45 miljoen euro.

10) Actualisatie weerstandsvermogen rekening 2012

De grootste risico's zitten bij de grondexploitaties. In totaal gaat het om bijna 165 miljoen euro. De effecten van de herzieningen op het weerstandsvermogen, hebben we eerder al benoemd.

De actualisering van de overige risico's wordt uitgevoerd bij de rekening 2012. Op basis daarvan kunnen we een inschatting maken van het effect op het weerstandsvermogen.

11) Waardering gronden Suikerunie

De boekwaarde van de Suikerunie is eind 2012 39,4 miljoen euro. Dit bestaat uit de verkrijgingsprijs van 35 miljoen euro en de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten vanaf het moment van aankoop (4,4 miljoen euro). Volgens in 2012 aangescherpte landelijke richtlijnen mogen we de jaarlijkse kosten bij gronden alleen activeren als we in de nabije toekomst starten met de exploitatie (het daadwerkelijk bebouwen). Naar verwachting starten we pas na 2035 met de Suikerunie. Daarmee voldoen we niet aan het criterium van nabije toekomst.

In dat geval schrijven de regels voor dat we de tot nu toe bijgeboekte jaarlijkse kosten (4,4 miljoen euro) direct afboeken en voor de komende jaren de jaarlijkse kosten op een andere manier moeten dekken. Wanneer van de landelijke regels wordt afgeweken, dient dit expliciet te worden toegelicht in rekening en begroting.

In afwijking van de landelijke regels vinden wij het verdedigbaar de huidige boekwaarde te handhaven op 39,4 miljoen euro. Op basis van een voorlopige grondexploitatie Suikerunie, kunnen we concluderen dat we de boekwaarde in de toekomst goed kunnen maken.

Wel moeten de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten van 1,6 miljoen euro per jaar op een andere manier worden gedekt. Deze kosten kunnen niet meer worden opgeteld bij de boekwaarde omdat de lange termijn tot de start van de exploitatie daarvoor te veel onzekerheden biedt.

Voor dekking van de jaarlijkse kosten (1,6 miljoen euro) onderzoeken we ook de mogelijkheden van tijdelijke gebruik van het terrein.

12) Friciekosten bezuinigingen 2011-2014

In de bezuinigingsopgave 2011-2014 en de maatregelen die we nemen om tekorten in de bedrijfsvoering te dekken, zit een personele bezuinigingsopgave van circa 250 fte. Ieder bezuinigingstraject op formatie gaat gepaard met frictiekosten, aangezien het tijd kost medewerkers te herplaatsen binnen of buiten de organisatie. Onder frictiekosten verstaan we doorlopende loonkosten inclusief overheadkosten. De kosten voor herplaatsing van boventallige medewerkers rubriceren wij onder kosten flankerend beleid. Dat betreft de kosten voor onder andere extra capaciteit van loopbaanadviseurs van het gemeentelijke Loopbaancentrum (LBC) en kosten voor outplacement. Voor flankerend beleid hebben we in totaal 5 miljoen euro gereserveerd. Hierbij gaan we uit van 25 duizend euro aan kosten per fte en in totaal 200 fte.

De frictiekosten voor de komende 4 jaar hebben we bepaald op circa 20 miljoen euro¹.

Op basis van ervaringen met frictiekosten in het verleden zou het bedrag aan frictiekosten hoger moeten zijn. We stellen ons echter tot doel maximaal 20

---

¹ Hierbij gaan we uit van de start van herplaatsing op 1 januari 2014 en gemiddelde kosten per fte van 80 duizend euro per jaar. Voor de uitstroom gaan we uit van 35% in het eerste jaar, 75% in het tweede jaar, 90% in het derde jaar en 100% in het vierde jaar.

miljoen euro aan frictiekosten te maken. Aanvullende wordt onderzocht of dat bedrag lager kan zijn. We houden hierbij rekening met de autonome uitstroom en een intensieve aanpak van herplaatsing van medewerkers. Daarnaast gaan we er van uit dat de afspraken met de bonden over een nieuw sociaal convenant bijdragen aan het beperken van frictiekosten. We hebben nog geen rekening gehouden met frictiekosten als gevolg van de bezuiniging van 10 miljoen op de organisatie (na 2015) en mogelijke bezuinigingen ter dekking van de opgave voor 2013 en verder.

13) Tekort op sociale werkvoorziening

Het tekort op de sociale werkvoorziening verloopt als volgt:

	2014	2015	2016	2017
Subsidietekort	-6.900	-7.100	-7.300	-7.400
Uitvoeringstekort	-2.145	-1.430	-715	0
Gemeentelijke bijdrage structureel	2.945	2.945	2.945	2.945
Extra beleidsmiddelen	5.700	-	-	-
Totaal	400	-5.585	-5.070	-4.455

Het grootste deel van het tekort wordt veroorzaakt door de loonkosten. Er is structureel een verschil tussen de jaarlijkse rijkssubsidie en de werkelijke loonkosten. Dit leidt voor 2014 tot een subsidietekort van 6,9 miljoen euro. Het tekort loopt op tot 7,4 miljoen in 2017.

Deze loonkosten zijn niet beïnvloedbaar vanwege landelijke CAO afspraken. Daarnaast is er een uitvoeringstekort. Voor 2014 verwachten we een tekort van 2,1 miljoen euro. In de Houkoolschoolschets Werk en Participatie staan maatregelen beschreven, die ertoe moeten leiden dat het uitvoeringstekort binnen 3 jaar wordt teruggedrongen.

De structurele gemeentelijke bijdrage is 2,9 miljoen euro. Daarbovenop is in 2014 nog 5,7 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Hierdoor resteert een tekort van 400 duizend euro in 2014. Door het wegvallen van de extra beleidsmiddelen na 2014 is het tekort dan aanzienlijk hoger.

14) Tekort Wet Buig

We verwachten vanaf 2014 een tekort op de uitvoering van de wet BUIG. Het huidige verdeelmodel van de wet BUIG pakt nadelig uit voor de stad Groningen. Deze verdeelstoornis in het model is door het rijk erkend. In de afgelopen jaren zijn we hierin gecompenseerd met een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU). Er bestaat nog onduidelijkheid vanuit het rijk over de voortzetting van de MAU. Vooral nog gaan we uit van een toekenning van de MAU in 2014, met een eigen risico van 5% (7 miljoen euro).

Op basis van onze berekeningen verwachten we in 2014 een tekort van 5,5 miljoen euro. Dit ligt onder het niveau van ons eigen risico van 7 miljoen euro. We komen daarom vooral nog niet in aanmerking van een aanvullende

uitkering. Dit verwachte tekort voor 2014 (5,5 miljoen euro) nemen we daarom mee bij de knelpunten voor de begroting 2014.

15) Nominale compensatie

Op basis van de huidige inzichten houden we rekening met hogere loon- en prijsstijgingen in 2013. De gemiddelde loon- en prijsstijging komt daarmee op 2,08% in plaats van 0,96%. Dit leidt vooralsnog structureel tot 3 miljoen euro hogere kosten dan in de begroting 2013 was voorzien. De precieze uitwerking van de loon- en prijsstijgingen nemen we op in het meerjarenbeeld bij de voorjaarsbrief.

16) Rijksbezuinigingen

Uit de op 28 februari 2013 gepubliceerde cijfers van het CPB blijkt dat het verwachte overheidstekort voor 2014 3,4% bedraagt. Om het tekort in 2014 onder de norm van 3% te brengen wil het kabinet 4,3 miljard euro extra bezuinigen. Het kabinet heeft een pakket met maatregelen voorbereid om dit te realiseren. Het nadelige effect van het voorlopige pakket aan maatregelen voor Groningen schatten we vooralsnog in op 2,7 miljoen euro structureel vanaf 2014. Na bepaling van het definitieve pakket kunnen we een betere inschatting maken van het financieel effect voor Groningen.

17) Tekort bedrijfsvoering ROEZ

De afgelopen jaren wordt steeds meer inzet gevraagd voor reguliere producten en wettelijke taken, zonder financiële compensatie. Het betreft voornamelijk:

- Extra formatie verkeer en vervoer
- Tekort ontvlechting stadsbeheer
- Toename beleidsadviesing
- Ongedekte werkzaamheden (BAG, kap- en sloopvergunningen, bestemmingsplannen)

Door een volle projectenportefeuille hebben we het tekort de afgelopen jaren (incidenteel) kunnen compenseren. Door de economische crisis zijn er minder projecten. Om de terugloop aan werkzaamheden te compenseren hebben we de formatie in de flexibele schil verminderd. Dat is echter onvoldoende om het tekort op te lossen. In de gemeenterekening 2012 wordt voor het eerst een deel van het tekort zichtbaar. Het totale structurele tekort komt uit op 3,2 miljoen euro structureel. Een deel van het tekort moet worden opgelost door een bezuiniging op de formatie. Dit leidt tot frictiekosten. Deze kosten zijn onderdeel van het knelpunt bij nummer 13. De resterende kosten zijn 2 miljoen euro structureel. Hiervoor worden aanvullende bezuinigingsvoorstellen voorbereid.

18) Dienstverbanden ex-banenpoolers

Voor de afbouw van gesubsidieerde banen stellen we verschillende scenario's op. Een inschatting van de minimale kosten hebben we bij meegenomen bij de onontkoombare knelpunten. We komen daar nader bij u op terug.

B. Afweegbare knelpunten

19) Friciekosten bezuinigingen Sozawe

Hierbij gaat het om het herplaatsen van personeel uit de reorganisatie die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Het gaat om ongeveer 30 fte, waarvoor in totaal 4 miljoen euro frictiekosten beschikbaar is gesteld. Er zijn de afgelopen jaren de nodige inspanningen gepleegd om de medewerkers te herplaatsen en de frictiekosten te beperken, maar nog niet alle boventallige medewerkers zijn herplaatst. Met als gevolg dat er frictiekosten in 2014 resteren van maximaal 550 duizend euro.

20) Bezuinigingspakket 2011-2014

Uit het overzicht van knelpunten in het bezuinigingspakket 2011-2014 blijkt dat een deel van de bezuinigingen voor 2013 niet structureel wordt gerealiseerd. Hiervoor zijn deels (incidentele) alternatieven gevonden. Voor 4 miljoen euro moet in 2013 nog een incidentele invulling worden gevonden. Vanaf 2014 moet voor 6,9 miljoen aan structurele alternatieven worden gerealiseerd. Vooralsnog houden we vast aan de bestaande taakstelling en gaan we er vanuit dat structurele alternatieven worden gerealiseerd.

21) Vervangen Herewegviaduct

Een voorlopige kostenraming van de vervanging van het Herewegviaduct laat zien dat de kosten uitkomen rond de 25 tot 30 miljoen euro (begroting 2013). Er is 10 miljoen beschikbaar in de risicobuffer 2014. Daarnaast hebben we in de begroting 2013 aangegeven nog 10 miljoen euro te kunnen dekken met de jaarlijkse vrijval van BCF middelen. Hierover heeft echter nog geen besluitvorming door uw raad plaatsgevonden. Dekking van de kapitaallasten van 600 duizend euro is daarom als knelpunt meegenomen.

Er resteert dan nog een tekort van 5-10 miljoen euro. Mogelijk kunnen we een deel van de kosten dekken met externe middelen.

22) Incidenteel gedekte structurele activiteiten

De afgelopen jaren zijn structurele activiteiten incidenteel gedekt. Deze dekking valt vanaf 2015 weg. De specificatie van deze activiteiten is opgenomen in de bijlage bij deze notitie. Het knelpunt van 22,3 miljoen euro structureel is exclusief het knelpunt Tekort sociale werkvoorziening (in totaal 5,8 miljoen euro). Dit is meegenomen bij de onontkoombare knelpunten (nummer 14).

23) Tekort ISV / woonschepenhaven

Bij de begroting 2013 is besloten de kosten voor woonschepenhaven te dekken uit ISV middelen. De kosten voor de woonschepenhaven worden op dit moment ingeschat op 4,5 miljoen euro. Bij de structuurvisie wonen heeft ons college opdracht gegeven onderzoek te doen naar budget en alternatieve dekking van de woonschepenhaven.

Vooralsnog gaan we er vanuit dat de dekking van de woonschepenhaven wordt gedekt uit ISV middelen. In dat geval moeten activiteiten uit ISV worden geschrapt. In het geval ervoor wordt gekozen de ambities uit het ISV overeind te houden, is een aanvullend budget van 4,5 miljoen euro nodig.

24) Weerstandsvermogen naar 1,0

We hebben bij de begroting 2013 aangegeven het van belang te vinden om het weerstandsvermogen na 2014 te laten doorgroeien naar een ratio van 1,0. Bij de begroting 2013 is aangegeven dat hiervoor 37,1 miljoen euro nodig is. Als gevolg van de actualisering van het weerstandsvermogen bij de jaarrekening 2012 kan dit bedrag nog wijzigen.

Bijlage 2: Incidenteel gedekte structurele activiteiten

In het overzicht hieronder vindt u de activiteiten die tot en met 2014 incidenteel zijn gedekt in het meerjarenbeeld.

Verdeling 2011-2014	
G-kracht	1.000
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)	2.000
Integraal veiligheidsbeleid	625
Onderhoud: incidentele aanvulling budget (2011-2014)	500
Cofinancieringsfonds Kennisprojecten (2011-2014)	250
Meldpunt	140
Verdeling 2012-2014	
Integraal veiligheidsbeleid	1.250
Bedrijfsv iederz	700
Efficiency UWV	500
Formatie concernfinanciën	150
Wijkcommunicatie	50
Burgerparticipatie	50
Wmo	1.700
Schuldhelp	70
200 banenplan (tot en met 2014)	500
Verduurzamen schoolgebouwen	1.000
Akkoord van Groningen	500
Cultuur	1.000
Lokaal inkomensbeleid	333
Rijkskorting	
ISV	8.000
BDU korting	pm
totaal	20.318

Bij de nieuwe knelpunten voor 2013 en 2014 is in een aantal gevallen sprake van structurele knelpunten. In de voorliggende varianten worden deze knelpunten voor 2013 en 2014 opgelost. Dit betekent dat ook voor deze activiteiten geldt dat de financiering na 2014 afloopt. Deze knelpunten dienen daarom te worden meegenomen bij de reeds bestaande knelpunten, waarvan de financiering na 2014 afloopt. Het gaat om de volgende (structurele) knelpunten:

GR Meerstad	112
Bijdrage OV bureau	159
Stadstoezicht	315
Tekort iederz	5.100
Armoedebeleid	2.000
Verkeerseducatie	55
Totaal	7.741

In totaal komende knelpunten daarmee op 28,1 miljoen euro.